

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 10/4772

Vår ref.: 12/65/KUD/ST

Dato: 15. november 2012

Høringsuttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening til rapporten "En kunnskapsbasert kulturpolitikk"

Vi viser til Kulturdepartementets høringsbrev av 15. august d.å.

NTO ser svært positivt på at Kulturdepartementet vil utarbeide en FoU-strategi som skal sikre en mer kunnskapsbasert kulturpolitikk.

Samtidig vet vi at aktørene i kultursektoren i seg selv er for små til å utvikle egne forskningsstrategier som kan imøtekomme kunnskapsutfordringene. Foreningen er derfor tilfreds med at FoU-utvalget har valgt å tolke mandatet bredt og ta med FoU-virksomhet som er viktig for departementets brede sektoransvar i sine vurderinger, fremfor å begrense seg til å se på FoU som er relevant for politikktutforming og forvaltning.

NTO er enig i de premissene som utvalget har lagt til grunn for at kulturpolitikken skal bli mer kunnskaps- og forskningsbasert:

- ”• Det må skje en opptrapping av kunnskapsproduksjonen og en systematisk bruk av forskningsressursene i sektoren som helhet
- Det må satses langsiktig på kvalitet i forskningen og på å bygge sterke forskningsmiljøer
- Det må tilrettelegges for god tilgjengelighet for forskningsbrukere på alle nivåer gjennom dokumentasjon og målrettet formidling
- Det er behov for en tydeligere rolleavklaring mellom Kulturdepartementet, Norsk kulturråd, Norges forskningsråd og statlige virksomheter med FoU-ansvar.”

Vi deler også utvalgets oppfatning om at det er behov for en særskilt innsats for å styrke forskningen på kulturområdet (kunst og kulturarv), og at det handler om å styrke både produksjonskapasitet og finansieringsmuligheter.

ORGANISERING/VIRKEMIDLER

Foreningen er svært positiv til forslaget om et uavhengig forskningsfond, hvor kulturlivets aktører vil være søknadsberettiget, og som kan bidra til at også aktørene kan få realisert sine kunnskapsbehov og til å knytte kunnskapsproduksjonen tettere på sektorens problemstillinger.

I tillegg foreslår utvalget at det etableres forskningssentre, herunder et eget forskningssenter for kultursektorforskning som skal ha ansvar for både utvikling av forskning og kunnskapsproduksjon og formidling, og at det etableres et nettsted, *kulturforsk.no*, under senteret som inneholder oversikt over relevant forskning fra forskningsmiljø både i Norge og andre land.

NTO er positiv til at formidlingen av kultursektorrelevant forskning kan styrkes og samordnes gjennom forslaget om *kulturforsk.no* som evt. kan legges under et slikt kulturforskningssenter.

Når det gjelder utvikling av forskning og kunnskapsproduksjon er vi imidlertid opptatt av at det finnes flere forskningsmiljø med ulike kompetanser, slik også utvalget synes å være opptatt av. En forutsetning for en evt. etablering av et eget senter for kultursektorforskning, må derfor være at det ikke bidrar til noen form for sentralisering av forskningen, men at det snarere bidrar til å styrke et mangfold av kompetansemiljø og samvirket mellom disse. Samtidig er det avgjørende at et evt. forskningssenter organiseres på en måte som kobler sammen forskningsmiljøene, forvaltningen og praksisfeltet og samtidig ivaretar forskningens uavhengighet.

KUNNSKAPSBEHOV

For å sikre en kunnskapsbasert kulturpolitikk mener utvalget at det er et spesielt behov for forskning som analyser samspillet mellom rammene og vilkårene og innhold og kvalitet i kunst, kulturvern, media, frivillighet og idrett.

Vi vil i den sammenhengen minne om at også politiske virkemidler som sorterer under andre departement enn Kulturdepartementet er med på danne rammene og vilkårene for musikk- og scenekunstinstitusjonene. I samvirke med kulturpolitiske virkemidler, spiller for eksempel skole- og utdanningspolitikken en avgjørende rolle for institusjonenes vilkår for formidling til barn og unge. Det er derfor viktig at kulturdepartementets forskningsstrategi også bygger broer over til andre departement for å sikre analyser av hvordan politikk på tvers av departementsgrensene påvirker virksomhetenes rammer og vilkår.

Med tanke på de varslede kvalitative institusjonsevalueringene, vil vi også påpeke et særlig behov for forskning som kan bidra til å utvikle kvalitetsforståelser og metoder for å vurdere ulike sider ved kvalitet.

For øvrig viser vi til vedlagte innspill av 14. februar til Grund-utvalget, hvor vi skisserer noen mer konkrete kunnskapsbehov som også omfatter forskning som kan bidra til å styrke grunnlaget for kunnskapsbaserte og kvalifiserte beslutninger i institusjonene.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bernt Bauge (s)
styreleder

Morten Gjelten (s)
direktør

Vedlegg

Kulturdepartementets eksterne FoU-utvalg (Grund-utvalget)
v/Norsk kulturråd
Postboks 8052 Dep
0031 Oslo

Ref.: 12/65/ST

Dato: 14. februar 2012

Kulturdepartementets eksterne FoU-utvalg – innspill fra Norsk teater- og orkesterforening

NTO ser svært positivt på at Kulturdepartementet nå vil utarbeide en FoU-strategi og at det er nedsatt et forskningsutvalg som skal gi innspill til strategien. Vi ser frem til at forskningspolitikk med dette kan bli en mer en integrert del av kulturpolitikken.

KOMMENTARER TIL UTVALGETS MANDAT

I tråd med sektorprinsippet i norsk forskningspolitikk er Kulturdepartementet ansvarlig for forskning og utvikling (FoU) på departementets ansvarsområder. I FoU-utvalgets mandat er det lagt til grunn at Kulturdepartementet vil utvikle en FoU-strategi som beskriver hvordan dette ansvaret skal ivaretas på en god måte.

Sektorprinsippet innebærer at Kulturdepartementet har et overordnet ansvar for forskning på og for sin sektor/sine ansvarsområder. Departementet har både et ansvar for forskning for å dekke departementets eget kunnskapsbehov for politikkutvikling og forvaltning og et langsiktig ansvar for forskning for sektoren – det brede sektoransvaret.

Likevel skal utvalget, i følge mandatet, ”begrense seg til å se på FoU som er relevant for politikkutforming og -forvaltning”.

Betyr dette at mandatet er begrenset til å se på departementets eget kunnskapsbehov for politikkutforming og forvaltning, eller skal utvalgets arbeid bidra til grunnlaget for en FoU-strategi som også ivaretar det brede sektoransvaret?

NTO oppfatter ikke sine medlemmer som forvaltere eller iverksettere av kulturpolitikk. Institusjonene er ikke opprettet som en del av et kulturpolitisk virkemiddelapparat (med unntak av Riksteatret), men er autonome institusjoner som mottar offentlig støtte under bestemte forutsetninger.

Det er absolutt viktig at kulturpolitikken i høyere grad enn i dag blir forskningsbasert, men det er også behov for å styrke tilgangen til forskningsbasert kunnskap hos aktørene i kultursektoren som ikke er en del av forvaltningsapparatet.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene er i seg selv for små og mangler ressurser til å utvikle egne forskningsstrategier som kan imøtekomme kunnskapsutfordringene, eller til selv, i noen utstrakt grad, å bestille forskningsbasert kunnskap. NTO har i noen grad vært med som initiativtaker til utredninger eller fungert som oppdragsgiver for enkeltstående undersøkelser, men heller ikke vi har på noen måte ressurser til å koordinere og ivareta nødvendige kunnskapsbehov på vegne av våre medlemmer.

En forutsetning for at aktørene skal ha tilgang til relevant forskningsbasert kunnskap er at kulturforskningen i hovedsak forstås som et offentlig ansvar, og at Kulturdepartementet tar det såkalte brede sektoransvaret på alvor. Vi håper derfor at utvalgets arbeid og departementets varslede forskningsstrategi også vil omfatte det såkalte brede sektoransvaret.

BEHOV FOR FLERE KULTURFORSKNINGSMILJØER OG MER TVERRFAGLIG FORSKNING

For å sikre tilgangen av relevant kulturforskning av høy kvalitet ser vi, ikke minst, behovet for langsiktig og systematisk satsing på rekruttering, kompetansebygging og miljøstimulering.

Forskningsmiljøene innenfor kulturfeltforskningen synes å være få og små med noe ensidig kompetanse. I oppdragsforskningen ser vi at det ofte er de samme forskningsmiljøene som får oppdragene, og at det gjerne er samfunnsvitenskapelige innfallsvinkler som dominerer, mens humanistiske og estetiske perspektiver og analyser av innhold og kvalitet mangler. Vi ser særlig behov for mer flerfaglig samarbeid og styrket tverrfaglig kompetanse, ikke minst for at samfunnsvitenskapelige innfallsvinkler kan suppleres med humanistiske og estetiske perspektiver (Jf. for eksempel mangelen på slike perspektiver i Telemarksforsknings utredning om teaterutdanningene og kompetansebehov).

Solide humanistiske og estetiske fagmiljøer ved universitetene er essensielt for å sikre grunnleggende forskning som er kultursektorrelevant, men også for å styrke humanistiske og estetiske perspektiver i den mer brukerrettede forskningen.

Det er derfor med sterk bekymring vi har merket oss den truede situasjonen for teatervitenskap som et humanistisk og estetisk kjernefag. For norsk teater er det svært viktig at det finnes et vitalt teatervitenskapelig miljø. Ikke bare med tanke på rekruttering av profesjonelle på feltet – et stadig større antall dramaturger, kritikere, teatersjefer og scenekunstnere har teatervitenskapelig bakgrunn – men også med tanke på kunnskapsproduksjon. Slik også Kulturrådet uttrykker det i sin høringsuttalelse til Nasjonalt fakultetsmøte for humanistiske fag, er det vanskelig å se hvordan teatervitenskap skal svare på et økende behov for scenekunsthøgskole og forskningskompetanse hvis faget konsentreres på færre universiteter enn i dag. Vi viser for øvrig til Norsk teaterlederforums uttalelse i saken (jf. vedlegg).

Situasjonen for humanistiske fag, og i særdeleshet teatervitenskap, henger sammen med overordnet forskningspolitikk og finansieringsordninger, i tillegg til universitetenes egne prioriteringer, men vi kan vanskelig se hvordan utvalget kan komme utenom problemstillinger som gjerne går utover

Kulturdepartementets ansvarsområde og som er med på legge forutsetningene for at det finnes kompetente kulturfeltrelevante forskningsmiljøer.

BEHOV FOR STYRKET DIALOG MELLOM BRUKERE OG FORSKNINGSMILJØENE

Vi ser også et tydelig behov for å styrke dialogen mellom brukere og forskningsmiljøer – for å sikre at relevante kunnskapsbehov i høyere grad fanges opp av forskningsmiljøene, at aktørene i større grad blir brukere av allerede eksisterende kunnskap, og for å sikre at institusjonen fortløpende er i dialog med grunnleggende, forskningsbaserte analyser og refleksjoner over egen virksomhet.

Samtidig ser vi ofte at kunnskapen innenfor ulike fagdisipliner i høyere grad burde vært supplert med mer dyptgående, spesifikk innsikt i teater- og musikkfeltene – aktørenes tenkemåter, arbeidsmåter og handlingsvilkår.

Forskningens nærhet til feltet er viktig, for å sikre både kvalitet og relevans, selvsagt uten at en slik feltnærhet på noen måte skal gå på bekostning av nødvendig kritisk distanse og forskningens uavhengighet.

BEHOV FOR FORSKNINGSDOKUMENTASJON OG BRUKERRETTET FORMIDLING

Vi håper at utvalget også vil vurdere mulig tiltak som kan bidra til å styrke tilgjengeligheten til allerede eksisterende kunnskap, gjennom forskningsdokumentasjon, informasjon og brukerrettet formidling, inkludert informasjon om internasjonal kulturforskning. Tiltak som gjør det enklere og mer effektivt for institusjonene å finne frem til og orientere seg i relevant forskning, vil utvilsomt bidra til at de i større grad kan dra nytte av eksisterende kunnskap.

KONKRETE KUNNSKAPSBEHOV

NTO etterlyser en systematisk kartlegging og koordinering av kulturaktørenes kunnskapsbehov. Musikk- og scenekunstinstitusjonene har både behov for handlingsveiledende kunnskap og for grunnleggende kunnskap som kan bidra til analyser og refleksjon over institusjonenes virksomhet. Eksempler på dette kan være:

- endringsprosesser i kultursektoren, bl.a. knyttet til globalisering og internasjonalisering
- institusjonenes samfunnmessige funksjoner
- institusjonenes samspill med andre aktører, herunder uavhengige produksjonsheter
- forholdet mellom scenekunstutdanningene og kompetansebehov, inkludert kvalitative og estetiske analyser
- publikumspreferanser og hva som motiverer ulike brukere og ikke-brukere i deres valg, samt hvilke faktorer det er som styrer omfanget og hyppigheten i bruken
- hvilke mekanismer som fremmer og hemmer kulturelt mangfold
- kulturformidling til barn og unge

- organisasjon, ledelse og styring internt i institusjonene
- offentlig styring, organisering og virkemiddelbruk på kulturområdet, herunder hvordan finansierings- og styringsmodeller virker inn på institusjonenes kunstneriske frihet

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bernt Bauge (s)
styreleder

Morten Gjelten (s)
direktør